

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Jana Filipa a Radovana Suchánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **JUDr. Miroslava Čapka**, zastoupeného Mgr. Martinem Sobkem, advokátem, sídlem U Císařských lázní 368/7, Teplice, proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. května 2015 č. j. 13 Kss 1/2015-112 za účasti **Nejvyššího správního soudu** jako účastníka řízení a **předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem** jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

- I. Ústavní stížnost se zamítá.**
- II. Návrh na náhradu nákladů na zastoupení stěžovatele se zamítá.**

Odůvodnění

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, a to pro porušení čl. 17 odst. 2 a čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Ústavní soud si za účelem posouzení přípustnosti a důvodnosti ústavní stížnosti vyžádal spis sp. zn. 13 Kss 1/2015 vedený u Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného (dále jen „kárný soud“), z něhož se podává, že stěžovatel byl rozhodnutím kárného soudu uznán vinným, že v rozporu s povinnostmi soudce vyplývajícími z ustanovení § 80 odst. 1, odst. 2 písm. b) a odst. 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, dne 10. 10. 2014, v první den voleb do zastupitelstev obcí a do Senátu, přeposlal ze své soukromé e-mailové adresy na celkem 32 různých e-mailových adres, včetně adres novinářů, e-mail s předmětem „*KUBERA rozhovory – část*“, který vytváří dojem, že je přepisem rozhovorů mezi politiky Občanské demokratické strany, obsahujícím množství vulgárních výrazů a naznačujícím nezákonné jednání v něm uvedených osob, ačkoliv si byl vědom toho, že jde o smyšlený dokument. Na základě tohoto jednání byl stěžovatel uznán vinným kárným proviněním podle § 87 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, neboť svým zaviněným jednáním narušil důstojnost soudcovské funkce a ohrozil důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Stěžovateli bylo kárným soudem uloženo kárné opatření snížení platu o 10 % na dobu tří měsíců.

II. Argumentace stěžovatele

3. V ústavní stížnosti stěžovatel namítá, že došlo k porušení jeho práva na svobodu projevu, které je zakotveno v čl. 17 odst. 2 Listiny, neboť jednání, ze kterého byl uznán vinným, mělo zcela soukromý charakter. Soukromý charakter měla taktéž forma, kterou bylo dané jednání uskutečněno, neboť k přeposlání e-mailů došlo ze soukromé adresy stěžovatele. Dle stěžovatele navíc bylo z textu zprávy zřejmé, že jde o fabulaci a že obsah zprávy není pravdivý. Z tohoto důvodu nemělo jednání stěžovatele ani potenciál ohrožit důstojnost soudcovské funkce a důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů, neboť s tímto rozhodováním ani nesouvisí.

4. Stěžovatel dále namítá, že k porušení jeho práva zakotveného v čl. 37 odst. 1 Listiny došlo na základě nezákonně získaného vyjádření stěžovatele ze dne 23. 10. 2014 k předmětné otázce, které proti němu následně bylo v kárném řízení použito jako důkaz. Stěžovatel nebyl poučen, za jakým účelem je jeho vyjádření požadováno, taktéž nebyl poučen zejména o tom, že má právo odepřít výpověď. Stěžovatel při této argumentaci vychází z přiměřené aplikace trestního řádu, jak vyplývá z § 25 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o řízení ve věcech soudců“). Předmětné vyjádření přitom stěžovatel poskytl předsedovi Okresního soudu v Teplicích, který však sám toto vyjádření po stěžovateli požadoval na základě požadavku formulovaného kárným žalobcem. Tato žádost tedy zjevně směřovala k „vytěžení“ stěžovatele stran skutečností, z nichž byl následně kárně obviněn. Stěžovatel k tomuto dodává, že právě toto vyjádření spojilo e-mailovou adresu stěžovatele s jeho osobou a též poukázalo na fakt, že právě z této e-mailové adresy došlo k přeposlání patřičné e-mailové zprávy. Tyto skutečnosti by, dle názoru stěžovatele, nebylo možno získat žádnými jinými důkazními prostředky, jež byly provedeny v předešlém řízení.

III. Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatele

5. Ústavní soud vyzval účastníka a vedlejšího účastníka řízení, aby se k projednávané ústavní stížnosti vyjádřili.

6. Účastník řízení ve svém vyjádření k ústavní stížnosti plně odkazuje na své rozhodnutí č. j. 13 Kss 1/2015-112, které bylo ústavní stížností napadeno, neboť má za to, že z něho vyplývá odpověď i na námitky uplatněné v ústavní stížnosti, v níž stěžovatel v podstatě jen opakuje argumenty, s nimiž se již kárný soud důkladně vypořádal ve svém rozhodnutí. Nad rámec napadeného rozhodnutí účastník řízení ještě dodává, že na rozdíl od stěžovatele považuje v napadeném rozhodnutí citovanou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) k výkonu svobody projevu dle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ze strany soudců a jeho limitům i nadále za nanejvýš relevantní pro posouzení dané věci, ostatně zmiňované závěry ESLP byly po vydání napadeného rozhodnutí kárného soudu opět potvrzeny velkým senátem ESLP v rozsudku ze dne 13. 6. 2016 ve věci *Baka proti Maďarsku*, stížnost č. 20261/12. O tom, že zcela obdobně je třeba nahlížet na výkon svobody projevu ze strany soudců, podle čl. 17 Listiny svědčí – nad rámec judikatury Ústavního soudu k danému ustanovení citované v napadeném rozhodnutí – též nedávný náleží Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2016 sp. zn. I. ÚS 2617/15, jímž byla zamítnuta ústavní stížnost jiného soudce proti kárnému rozhodnutí kárného soudu ze dne 11. 6.

2015 č. j. 16 Kss 7/2014 - 92. Účastník řízení podotýká, že Ústavní soud se v dané věci důkladně zabýval otázkou svobody projevu soudců a přitom zdůraznil, že jednotlivec, který přijal funkci soudce, je při výkonu své svobody projevu podle čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy vázán povinnostmi loajality a zdrženlivosti, jeho svoboda projevu tudíž podléhá zvláštním omezením, která vyplývají z této povinnosti. Soudce zejména nesmí svými projevy narušovat důvěru veřejnosti v to, že bude rozhodovat v souladu se základními principy demokratického právního státu, a důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci. Soudce musí být zdrženlivý v projevech týkajících se politické soutěže, zejména veřejného hodnocení jednotlivých kandidátů či volebních stran a uskupení nebo tvorby politických koalic. Každý případ je však nutno posuzovat individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem, přičemž je nutno vzít v potaz zejména postavení soudce, který projev pronesl, místo a způsob projevu, obsah jeho výroků a celkový kontext, ve kterém tyto výroky byly učiněny. Ze shodných premis vychází i rozhodnutí kárného soudu napadené nyní posuzovanou ústavní stížností.

7. Pokud jde o porušení čl. 37 odst. 1 Listiny pak účastník řízení trvá na stanovisku vyjádřeném již v napadeném rozhodnutí, tedy že daný listinný důkaz (písemné vyjádření stěžovatele ze dne 23. 10. 2014) byl v posuzované věci plně použitelný, a že navíc skutečnost, že stěžovatel sám odeslal předmětný e-mail ze své soukromé e-mailové adresy, jednoznačně potvrzují též písemná i ústní vyjádření samotného stěžovatele a jeho obhájce v průběhu kárného řízení, jakož i další provedené listinné důkazy a výslechy svědků, pokud jsou hodnoceny ve vzájemné souvislosti a v souvislosti s uvedenými vyjádřeními (zejména se jedná o písemné stanovisko stěžovatele ke kárnému návrhu a dále pak o ústní vyjádření, která podal jak stěžovatel, tak i jeho obhájce v ústním jednání před kárným soudem) Snaha o dodatečné zpochybnění této skutečnosti „technickou poznámkou“ o tom, že předmětný e-mail mohl rozeslat i některý z rodinných příslušníků stěžovatele, kterou stěžovatel, v rozporu se svou další argumentací zásahem do jeho ústavního práva na svobodu projevu, dále rozvíjí v ústavní stížnosti, se tedy v daném kontextu jeví jako ryze účelová. Účastník řízení vzhledem ke své argumentaci tedy navrhuje, aby ústavní stížnost byla jako zjevně neopodstatněná odmítnuta. Neztotožní-li se Ústavní soud procesně s tímto návrhem účastníka, pak účastník navrhuje, aby byla ústavní stížnost jako nedůvodná zamítnuta.

8. Vedlejší účastník řízení ve svém vyjádření k ústavní stížnosti ve vztahu k tvrzenému porušení čl. 17 odst. 2 Listiny uvádí, že z ustanovení § 80 zákona o soudech a soudcích vyplývá, že soudci jsou, oproti jiným kategoriím osob, částečně omezeni ve svobodě projevu, přičemž tato omezení odpovídají kautelám uvedeným v čl. 17 odst. 4 Listiny a čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Vedlejší účastník podává rozsáhlý výčet judikatury ESLP, Ústavního soudu, jakož i kárné judikatury Nejvyššího správního soudu. Z této judikatury vyplývá, že při posuzování nezávislosti a nestrannosti soudců má vždy určitý význam i dojem, kterým soudci a soudy působí navenek (např. rozsudek ESLP ze dne 28. 6. 1984 ve věci *Campbell a Fell proti Spojenému království*, stížnosti č. 7819/77 a 7878/77). Soudce má být tudíž při svých projevech zdrženlivý, aby nenarušoval důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci a nezasahoval do práva konkrétních účastníků řízení na spravedlivý proces (např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 23. 6. 2016 ve věci *Baka proti Maďarsku*, stížnost č. 20261/12). Pro zachování důvěry veřejnosti je taktéž nezbytné, aby si soudci udržovali odstup od politické soutěže, a to i při výkonu svobody slova (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2016 sp. zn. I. ÚS 2617/15). Dle vedlejšího účastníka je pak zejména nutné přihlédnout k tomu, že stěžovatel se „přeposlání e-mailu“ dopustil v době, kdy probíhal volební boj, přičemž předmětný e-

mail, který obsahuje poměrně značné množství vulgárních výrazů a naznačuje nezákonné jednání v něm uvedených osob, byl rozeslán i novinářům, kteří věděli, že odesílatel je soudcem, neboť s ním v předešlých letech komunikovali na odborné úrovni. Komunikaci mezi takovými subjekty pak nelze považovat za ryze soukromou, jak uvádí stěžovatel. Dle názoru vedlejšího účastníka se čl. 10 odst. 2 Úmluvy vztahuje nejen na „informace“ a „myšlenky“, které jsou příznivě přijímány či považovány za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují, nebo pracují se zřetelnou nadsázkou, případně satirou (viz rozsudek ESLP ze dne 7. 12. 1976 ve věci *Handyside proti Spojenému království*, stížnost č. 5496/17). Vedlejší účastník zdůrazňuje, že při provedení testu proporcionality je zjevné, že zájem na zachování autority soudní moci a důvěry veřejnosti v její nestrannost je závažnější, než omezení spočívající v tom, že se soudci musí poněkud omezit ve svém právu na svobodu projevu.

9. Vedlejší účastník se dále vyjádřil i k tvrzenému porušení čl. 37 odst. 1 Listiny. K této námitce vedlejší účastník odkazuje na to, že ESLP ve své aktuální judikatuře považuje kárné řízení se soudcem, které vede k jeho propuštění nebo má jiné závažné důsledky, za civilní řízení, na něž se vztahuje civilní větev čl. 6 Úmluvy. V žádném ze svých rozhodnutí ESLP dosud nedospěl k závěru, že by kárné řízení bylo možné z hlediska Úmluvy považovat i za trestní řízení. Vedlejší účastník zmiňuje taktéž náleze Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2016 sp. zn. I. ÚS 2617/15, který ve shodě s judikaturou ESLP konstatuje, že z ústavněprávního hlediska se na každé kárné řízení se soudcem aplikují standardy civilní větve práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy, a to bez ohledu na výsledek tohoto řízení. Již skutečnost, že rozhodnutí o kárném obvinění je svěřeno soudu, totiž znamená plnou aplikovatelnost civilní větve čl. 6 Úmluvy (srov. rozsudek velkého senátu ze dne 19. 4. 2007 ve věci *Vilho Eskelinen a další proti Finsku*, stížnost č. 63235/00, podle něhož se na spory se státními zaměstnanci vždy aplikuje civilní část čl. 6 Úmluvy, pokud pro konkrétní typ sporu není výslovně vyloučen soudní přezkum a zároveň je tato výlučka ze soudního přezkumu odůvodněna povahou sporu; ve vztahu k soudcům viz shodně rozsudek ESLP ze dne 26. 7. 2011 ve věci *Juričić proti Chorvatsku*, stížnost č. 58222/09). Vedlejší účastník tedy na základě této judikatury dovozuje, že na kárné řízení se stěžovatelem nelze nahlížet jako na trestní řízení ve smyslu Úmluvy či Listiny (k tomu více náleze Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/09). Na tomto závěru nic nemění ani subsidiární použití trestního řádu na kárné řízení se soudci, které však nic nespovídá o záměru považovat kárné řízení se soudci za specifickou formu trestního řízení (tento záměr jednoznačně vylučuje § 15 odst. 1 a 2 zákona č. 7/2002 Sb.). Pro tento výklad svědčí navíc dle vedlejšího účastníka i rozsudek ESLP ve věci *Olujič proti Chorvatsku*, v němž ESLP posuzoval obdobnou chorvatskou právní úpravu, podle níž se na kárné řízení s panem Olujičem, tehdejší předsedou chorvatského Nejvyššího soudu, subsidiárně vztahoval trestní řád, a přesto dospěl k závěru, že se na jeho věc trestní větev článku 6 odst. 1 Úmluvy nevztahuje (viz rozsudek ESLP ze dne 5. 2. 2009 ve věci *Olujič proti Chorvatsku*, stížnost č. 22330/05).

10. Vedlejší účastník uvádí, že předmětem řízení před Ústavním soudem bude bezpochyby i přezkum, zda kárný soud zaslal návrh na zahájení kárného řízení stěžovateli a písemně jej poučil o právu zvolit si obhájce z řad soudců nebo advokátů; právu vyjádřit se ke skutečnostem, které mu jsou kladeny za vinu a k důkazům o nich; právu uvádět skutečnosti sloužící v jeho prospěch a navrhnout o nich důkazy; právu nevypovídat, a to s tím, že jde o přiměřeně aplikovaná práva obviněného podle trestního řádu. K tomuto vedlejší účastník dodává, že Ústavní soud ve své judikatuře zdůraznil,

že kárné obviněný musí být kárným soudem poučen o svých právech [nález ze dne 21. 1. 2008 sp. zn. III. ÚS 1076/07 (N 14/48 SbNU 145), bod 23 in fine]. Obecně ovšem stačí, pokud kárný soud toto poučení poskytne kárně obviněnému písemně, například spolu s doručením návrhu na zahájení kárného řízení (nález ze dne 21. 1. 2008 sp. zn. III. ÚS 1076/07, bod 28). Dle vedlejšího účastníka i v tomto ohledu proběhlo řízení řádně. Vedlejší účastník řízení tedy konstatuje, že ústavní stížnost není důvodná.

11. Stěžovatel byl vyzván, aby k vyjádřením účastníka, resp. vedlejšího účastníka řízení, podal svou repliku. Stěžovatel podal repliku prostřednictvím svého právního zástupce opožděně s odůvodněním, že právní zástupce čerpal v době lhůty mu určené Ústavním soudem dovolenou. Stěžovatel se ve své replice vyjádřil k judikatuře soudů, kterou účastníci řízení ve svých vyjádřeních argumentovali, neboť má za to, že závěry této relevantní judikatury nejsou pro projednávanou věc přílehlavé. Stěžovatel vyjmenovává kritéria, která pro soudce z předmětné judikatury vyplývají. Tato se dle stěžovatele dají zobecnit následovně: soudce nesmí vyjadřovat přímou podporu konkrétnímu politickému subjektu či programu a podporovat či šířit myšlenky, které jsou v rozporu s principy demokratické společnosti; korektivem má být vědomí, že jeho jednání by mohlo mít vliv na jeho soudcovské funkce; jednání soudce nesmí vzbudit dojem oficiálního názoru zastávané funkce a způsob prezentace názorů soudce nesmí vést k narušení důstojnosti soudcovské funkce; soudce má povinnost být ve svých projevech zdrženlivý, aby nenarušoval důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci; soudce si má udržovat odstup od politické soutěže; výkon práva na svobodu projevu ze strany soudce má být vykonáván s jistou zdrženlivostí, tedy tak, aby neohrožoval nepřijatelným způsobem autoritu a nestrannost soudní moci a nezasahoval do práva konkrétních účastníků řízení na spravedlivý proces. Stěžovatel má za to, že ani jedno z uvedených kritérií nepřekročil a nadto zdůrazňuje, že onu e-mailovou zprávu neopatřil žádným svým komentářem a adresáti zprávy byli osoby stěžovateli dobře známé, a tudíž měla daná komunikace soukromý charakter.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, jenž byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky ustanovení § 29 až 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

IV. Vlastní posouzení věci

13. Ústavní soud není součástí soudní soustavy (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů. Do rozhodovací činnosti soudů je Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatele.

14. V případě kárného řízení ve věcech soudců, státních zástupců a exekutorů je řízení toliko jednostupňové, což Ústavní soud aproboval svým nálezem ze dne 29. 9. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 33/09 (N 205/58 SbNU 827; 332/2010 Sb.), když konstatoval, že právní

úprava, jež kárně obviněnému soudci obecného soudu neumožňuje podat odvolání proti rozhodnutí kárného senátu, není protiústavní. Na kárné řízení se soudci obecných soudů není aplikovatelné ustanovení čl. 2 odst. 1 Dodatkového protokolu č. 7 k Úmluvě, neboť toto řízení nelze kvalifikovat jako řízení o trestním obvinění. Jde o řízení disciplinární jak z hlediska systematiky právního řádu, tak z hlediska jeho povahy.

15. V otázce namítaného porušení svobody projevu stěžovatel jen opakuje své vlastní vnímání posuzovaného jednání, které vyjádřil již v řízení před kárným soudem. Důstojnost soudcovské funkce podle jeho názoru nemohla být jeho jednáním nikterak narušena, neboť toto jednání mělo zcela soukromý charakter a takto bylo též chápáno ze strany jeho adresátů. Stěžovatel dále tvrdí, že došlo k celkovému zapovězení jeho práva na svobodu projevu jen proto, že je soudcem. K této námitce Ústavní soud především konstatuje, že je ve skutečnosti částečně námitkou skutkovou, se kterou se kárný soud velmi podrobně a přesvědčivě vypořádal. Kárný soud uzavřel, že obsah předmětného e-mailu měl značný difamační potenciál, navíc e-mail nebyl opatřen žádným vysvětlujícím komentářem stěžovatele. Kárný soud dospěl též k závěru, že obsah tohoto e-mailu mohl u některých osob důvodně vzbudit dojem, že je autentickým rozhovorem politiků. Tímto kárný soud odmítl tezi zastávanou stěžovatelem, že bylo zcela zjevné, že šlo o smyšlený dokument. Ani okruh osob, kterým byl předmětný e-mail přeposlán, nesvědčí, dle názoru kárného soudu, tomu, že by šlo o čistě soukromé jednání stěžovatele. Tyto závěry kárného soudu shledává Ústavní soud zcela přesvědčivými. Tímto svým jednáním stěžovatel vyjádřil jistou míru lhostejnosti k tomu, jak bude s tímto textem dále nakládáno, jak bude interpretován a také k tomu, že jako odesílatel této zprávy bude identifikován právě stěžovatel, tj. osoba vykonávající funkci soudce. Stěžovatel se ostatně v této části ústavní stížnosti ani nepokouší polemizovat s argumenty kárného soudu, pouze opakuje, jak on předmětný e-mail subjektivně vnímá. Ústavní soud by zde byl oprávněn zasáhnout jen tehdy, pokud by závěry kárného soudu byly v extrémním rozporu se skutkovými zjištěními, což se nestalo.

16. Ústavní soud se ztotožňuje s argumentací kárného soudu, i pokud jde o rozsah, v jakém lze zasáhnout do svobody slova soudce. Stěžovatel, ani jakožto soudce, nemůže být zásadně vyloučen z možnosti realizovat tuto svou ústavně zaručenou svobodu (srov. čl. 44 Listiny *a contrario*). Nicméně výkon svobody projevu obecně podléhá jistým omezením, jak vyplývá z čl. 17 odst. 4 Listiny a čl. 10 odst. 2 Úmluvy, kde je výslovně uvedeno, že výkon svobody projevu může podléhat omezení z důvodu zachování autority a nestrannosti soudní moci. Jak správně podotknul kárný soud, zastává ESLP ve své judikatuře názor, že soudce či jiná osoba spojená s výkonem spravedlnosti má právo vyjadřovat a šířit, i veřejně, své občanské a politické postoje, včetně názorů otevřeně kritických, přičemž předmětem kritiky mohou být i poměry v samotné justici, či dokonce na konkrétním soudu, smluvní strany však jsou na druhou stranu oprávněny v nezbytně nutné míře požadovat, aby výkon svobody projevu ze strany soudců a dalších představitelů justice byl uskutečňován s jistou zdrženlivostí, tedy tak, aby zejména neohrožoval nepřijatelným způsobem autoritu a nestrannost soudní moci (srov. např. rozsudek velkého senátu ze dne 28. 10. 1999 ve věci *Wille proti Lichtenštejnsku*, stížnost č. 28396/95).

17. Jistá omezení svobody projevu potom soudcům plynou nejenom při výkonu jejich funkce, nýbrž jsou povinni je respektovat i ve svém občanském životě, jak plyne zejména z ustanovení § 80 zákona o soudech a soudcích, které je odrazem čl. 17 odst. 4 Listiny. Stěžovatel v rámci svého soukromého života přeposlal danou e-mailovou

zprávu, kterou dle svého tvrzení obdržel od osoby jemu známé. Tímto přeposláním tedy realizoval svou svobodu projevu ve formě rozšiřování idejí a informací. Přeposláním této zprávy, která byla výrazně difamačního charakteru, skupině osob, které stěžovatel označil za své přátele (mezi těmito osobami figurovalo i několik představitelů českých médií), se však stěžovatel současně dopustil narušení soudcovské důstojnosti minimálně u osob, kterým e-mail přeposlal. Pokud jde v tomto kontextu o námitku stěžovatele, že jeho jednání spočívající v přeposlání předmětné zprávy mělo ryze soukromý charakter, neboť k přeposlání došlo ze soukromé e-mailové adresy a navíc adresáty zprávy byly osoby, s nimiž je stěžovatel v přátelském vztahu, a tudíž nemohlo dojít k ohrožení důvěry v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů, Ústavní soud uvádí následující. Kárný soud provedl při ústním jednání dokazování, z něhož vyplynulo, že mezi adresáty e-mailové zprávy bylo i několik zástupců českých médií, přičemž některým z těchto novinářů stěžovatel předmětnou zprávu přeposlal na pracovní adresu. Zároveň kárný soud při dokazování zjistil, že většina těchto osob zná stěžovatele pouze po pracovní stránce. Jestliže stěžovatel daný e-mail těmto osobám přeposlal, a to bez jakéhokoliv vlastního komentáře, v některých případech i na pracovní adresu, musel si být naprosto vědom toho, že obsah předmětné e-mailové zprávy se může za této situace dostat na veřejnost, přičemž jako odesílatel této zprávy bude ztotožněn právě stěžovatel. Z tohoto pohledu tedy není možné na tuto e-mailovou komunikaci pohlížet jako na čistě soukromou, byť k přeposlání e-mailu došlo ze soukromé adresy stěžovatele. Přeposláním zprávy, jejíž obsah lze hodnotit jako výrazně difamační, zároveň stěžovatel mohl zasáhnout i do osobnostních práv politiků, jichž se obsah zprávy týkal, tedy do práv senátora Jaroslava Kubery, jakož i dalších tří osob, které na smyšleném rozhovoru participovaly, čehož si stěžovatel musel být dle kontextu celého případu vědom. Z judikatury ESLP sice vyplývá, že politici musí v rámci své účasti na veřejném životě snášet větší míru kritiky, nicméně nejsou povinni snášet nepravdivá dehonestující tvrzení o své osobě (viz např. rozsudek ESLP ze dne 22. 2. 2007 ve věci *Krasulya proti Rusku*, stížnost č. 12365/03; obdobně srov. též nález Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2000 sp. zn. I. ÚS 156/99, N 19/17 SbNU 133). V otázce namítaného zásahu do svobody projevu se tedy Ústavní soud plně ztotožňuje se závěry kárného soudu a konstatuje, že porušení stěžovatelova práva zakotveného v čl. 17 odst. 2 Listiny neshledal.

18. Stěžovatel dále namítá porušení svého práva zakotveného v čl. 37 odst. 1 Listiny, podle kterého má každý právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké. Dle názoru stěžovatele bylo toto právo porušeno tím, že v řízení před kárným soudem bylo jako listinný důkaz použito vyjádření stěžovatele ze dne 23. 10. 2014 k předmětné otázce. K této námitce uvádí Ústavní soud následující. Dle § 25 zákona o řízení ve věcech soudců se v kárném řízení přiměřeně použijí ustanovení trestního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo nevyplývá-li z povahy věci něco jiného. Trestní řízení lze rozdělit do tří základních fází – od zahájení úkonů trestního řízení do zahájení trestního stíhání (tzv. prověřování); od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby (tzv. vyšetřování); od nařízení hlavního líčení do vynesení rozhodnutí soudu prvního stupně. Podle § 8 odst. 1 zákona o řízení ve věcech soudců se kárné řízení zahajuje na návrh. Z ustanovení § 25 ve spojení s § 8 zákona o řízení ve věcech soudců tedy vyplývá přiměřené použití trestního řádu až od podání kárného návrhu, tudíž na fázi tzv. prověřování před zahájením kárného řízení citovaná ustanovení nepamatují, tzn. že stadium před podáním kárného návrhu není formalizováno. Analogicky k trestnímu řízení lze tedy rozdělit kárné řízení na fázi po

sdělení obvinění, tj. po doručení kárného návrhu kárně obviněnému, a na fázi projednání věci před soudem.

19. Ústavní soud je toho názoru, že před zahájením kárného řízení se trestní řád neuplatní a shromažďování podkladů k podání kárného návrhu probíhá v režimu výkonu soudního dohledu v rámci soustavy soudů dle zákona o soudech a soudcích. Z tohoto důvodu Ústavní soud neshledává, že by v době před zahájením kárného řízení došlo k porušení práv stěžovatele v důsledku toho, že nebyla dodržena práva, která trestní řád přiznává osobě podezřelé při podání vysvětlení ve formě tzv. úředního záznamu dle § 158 trestního řádu, jak namítá stěžovatel, neboť na shromažďování podkladů pro zahájení kárného řízení se trestní řád nepoužije.

20. Jinou otázkou však je, nakolik je možno před kárným soudem použít důkazy získané v této fázi. S kárným soudem lze souhlasit v tom, že v případě přípisu stěžovatele ze dne 23. 10. 2014 nešlo o tzv. úřední záznam podle § 158 trestního řádu. Stejně tak lze přisvědčit kárnému soudu v tom, že neplatí, že by jakékoliv sdělení či vyjádření kárně obviněného mající vztah k posuzované věci, které učinil před zahájením kárného řízení, bylo vyloučeno jakožto možný důkaz v takové věci. Tyto závěry kárného soudu však ještě nic nevypovídají o tom, zda lze jako důkaz použít zmiňovaný přípis. Kárný soud totiž ve své argumentaci nezohledňuje zásadní kritérium pro použitelnost vyjádření kárně obviněného z doby před zahájením kárného řízení v řízení před soudem. Toto kritérium spočívá v zodpovězení otázky, kdo inicioval toto vyjádření, tj. zda se kárně obviněný sám od sebe kupříkladu do tisku anebo i předsedovi soudu spontánně vyjádřil v tom smyslu, že předmětnou zprávu přeposlal, anebo zda byl k takovému vyjádření fakticky vyzván ze strany vyšetřujícího orgánu, jak tomu bylo ve věci stěžovatele. Na takto získané vyjádření je nutno pohlížet optikou nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 11. 2004 sp. zn. II. ÚS 268/03 (N 165/35 SbNU 241), z něhož pro zde posuzovanou věc vyplývá závěr, že přípis stěžovatele ze dne 23. 10. 2014 je třeba materiálně posuzovat jako jeho výpověď v dané věci, která byla iniciována ze strany vyšetřujícího orgánu. Tuto výpověď však v žádném případě nelze použít v řízení před kárným soudem, neboť je výpovědí učiněnou ještě před sdělením obvinění (tj. před doručením kárného návrhu stěžovateli). Výpovědi obviněného učiněné ještě před sdělením obvinění jsou procesně nepoužitelným (nikoliv ještě ale nutně nezákonným) důkazem (k tomu blíže viz Fryšták, M., Jílovec, M. *Zákonnost důkazů v trestním řízení a jejich posuzování v aplikační praxi*. Časopis pro právní vědu a praxi. č. 1/2014, s. 12 a násl.). Úřední záznam o podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu je z použití v řízení před soudem vyloučen, a to i přesto, že na tuto formu výpovědi klade zákon poměrně přísné podmínky ohledně poučení apod. Tím spíše je však na základě argumentu *a maiori ad minus* vyloučeno, aby bylo použito vyjádření obviněného, učiněné fakticky na popud a adresované směrem k vyšetřujícím orgánům, které je z procesního hlediska ještě méně formální než úřední záznam o podání vysvětlení. Na těchto závěrech nic nemění ani skutečnost, že kárné řízení nelze považovat za řízení trestní v autonomním smyslu Úmluvy a vztahuje se na něj tedy jen civilní větev práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy. Kárné řízení totiž bez ohledu na nižší úroveň ochrany zaručené mu Úmluvou, zůstává řízením, při němž kárný žalobce vystupuje vůči kárně obviněnému ve vrchnostenském postavení. Má-li být zachováno právo kárně obviněného na to, aby v kárném řízení nevypovídal, pak nelze připustit, aby jeho výpověď bylo možno nahradit vyjádřením posléze kárně obviněného, které tento učinil v předprocesní fázi vůči vrchnostenskému orgánu na výslovný dotaz tohoto orgánu. Opačný závěr by totiž znamenal faktické vyprázdnění důležitosti dokazování

v samotném kárném řízení a přenesení těžiště dokazování do předprocesních fází bez záruky nejelementárnějších práv kárně obviněného. Lze tedy uzavřít, že samotný postup kárného žalobce ani předsedy Okresního soudu v Teplicích, kterým se po stěžovateli dožadovali vysvětlení celé věci, nezákonný nebyl. Přípis stěžovatele, kterým na tento dotaz odpověděl, však neměl být v řízení před kárným soudem vůbec proveden.

21. Prvním stadiem kárného řízení dle zákona o řízení ve věcech soudců je tedy fáze počínající podáním kárného návrhu ke kárnému soudu. Pro tuto fázi řízení se použijí pravidla pro vyšetřování v trestním řízení, nestanoví-li zákon o řízení ve věcech soudců jinak nebo nevyplývá-li z povahy věci něco jiného. V této fázi řízení je možno již získat důkaz ve formě stanoviska kárně obviněného ke kárnému návrhu dle § 13 zákona o řízení ve věcech soudců. Toto vyjádření lze považovat za důkaz, který je procesně způsobilý k použití v řízení před soudem. Ústní jednání v řízení před soudem dle § 16 a násl. zákona o řízení ve věcech soudců je těžištěm dokazování, a tudíž výpověď obviněného v této fázi řízení má důkazně větší význam, než výpověď získaná v předchozí fázi řízení, neboť až v této fázi se plně uplatní zásady veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti, jakož i zásada volného hodnocení důkazů. Nutno podotknout, že z napadeného rozhodnutí, jakož i ze spisu sp. zn. 13 Kss 1/2015, který si Ústavní soud od kárného soudu vyžádal, vyplývá, že kárný soud měl k dispozici vyjádření kárně obviněného ke kárnému návrhu, které je obsahově shodné s přípisem ze dne 23. 10. 2014 a které je procesně způsobilé k provedení v ústním jednání před kárným soudem. Šlo totiž o vyjádření kárně obviněného učiněné až poté, co mu byl doručen kárný návrh. V tomto vyjádření kárně obviněný namítal především formulační nepřesnost – dle svého tvrzení totiž daný e-mail nerozeslal, nýbrž přeposlal. Kárně obviněný tu nikterak nerozporoval, že e-mailová adresa, z níž byl e-mail odeslán, je skutečně jeho. Stejně tak se kárně obviněný ani nepokoušel vážně tvrdit, že předmětný e-mail přeposlal někdo z jeho blízkých. Tuto eventualitu zmínil následně jen jako „technickou poznámku“, zjevně bez aspirace na to, že by byla jeho vážně míněným tvrzením.

22. Kárně obviněný v ústním jednání před kárným soudem sice nejprve odmítl vypovídat, nicméně posléze odpovídal na dotazy předsedy senátu a vyjadřoval se k provedeným důkazům, přičemž z těchto jeho vyjádření, jakož i z vyjádření jeho obhájce, vyplývalo, že skutečnost, že předmětnou e-mailovou zprávu přeposlal, nikterak nepopírá. Ani v textu samotné ústavní stížnosti stěžovatel tuto skutečnost explicitně nepopírá. Je tedy otázkou, k čemu svou argumentací stěžovatel ve své ústavní stížnosti směřuje, neboť nenabízí žádnou alternativní skutkovou verzi ve své věci. Právě naopak svými opakovanými vyjádřeními, jak ke kárnému návrhu, tak z ústního jednání, tak i v textu ústavní stížnosti, opakovaně potvrzuje skutkovou verzi tak, jak byla popsána v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

23. Stěžovateli lze přisvědčit, že přípis ze dne 23. 10. 2014, tedy ještě před tím, než mu byl doručen kárný návrh, neměl být v řízení před kárným soudem vůbec použit. Na druhou stranu, k nezákonnému použití tohoto listinného důkazu došlo právě až v řízení před soudem, tedy ve fázi, kdy kárně obviněný ty samé skutečnosti připouštěl již ve svých jiných, procesně použitelných vyjádřeních.

24. Na základě výše uvedených argumentů Ústavní soud konstatuje, že v řízení před kárným soudem byl proveden důkaz, který byl procesně nezpůsobilý, a tudíž v řízení před soudem neměl být vůbec proveden. Již toto samotné pochybení kárného soudu zakládá pochybnosti z hlediska porušení práva podle čl. 37 odst. 1 Listiny, jak namítá

stěžovatel. Ústavní soud však dospívá k závěru, že toto pochybení kárného soudu v kontextu projednávané věci nemá ústavněprávní rozměr. Na tomto místě považuje Ústavní soud za vhodné zopakovat svou tezi, kterou uvedl již ve svém usnesení ze dne 26. 5. 2004 sp. zn. I. ÚS 290/04, totiž, že jakýkoliv proces neexistuje samoúčelně, nýbrž jeho cílem je dosažení vzniku, změny či zániku hmotných práv a povinností fyzických či právnických osob. Tato skutečnost se musí nutně odrážet také v rovině základních práv a svobod. Stěžovatel přitom skutečnost, kterou tento nezpůsobitelný důkaz prokazoval, explicitně nikdy nepopřel, což je prokazatelné zejména z jeho vyjádření ke kárnému návrhu a ze samotného průběhu ústního jednání před kárným soudem. Z tohoto důvodu by kasace napadeného rozhodnutí byla pouze formalistickým a neúčelným postupem, který by v konečném důsledku neměl vliv na výsledek řízení ve věci stěžovatele, tj. na meritorní rozhodnutí kárného soudu (k tomu srov. zamítavý nález Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2014 sp. zn. I. ÚS 1694/14, N 146/74 SbNU 241). Napadené rozhodnutí tedy obsahuje určitý nedostatek, avšak tento nedosahuje dle názoru Ústavního soudu takového rozměru, že by jím došlo k porušení stěžovatelových základních práv.

25. Stěžovatel v ústavní stížnosti též podal návrh ve smyslu § 83 zákona o Ústavním soudu, aby náklady na jeho zastoupení v řízení o ústavní stížnosti hradil stát z rozpočtu Ústavního soudu. Ze znění ustanovení § 83 odst. 1 zákona o Ústavním soudu vyplývá, že přiznání náhrady nákladů na zastoupení stěžovatele v řízení před Ústavním soudem přicházející v úvahu pouze tehdy, odůvodňují-li to osobní a majetkové poměry stěžovatele, zejména nemá-li dostatečné prostředky k placení nákladů spojených se zastoupením. Tedy ani v případě, že by bylo ústavní stížnosti vyhověno, nelze „automaticky“ očekávat, že Ústavní soud rozhodne, aby náklady na zastoupení stěžovatele zcela nebo zčásti zaplatil stát. Tím spíše nelze tento výrok předpokládat v situaci, kdy ústavní stížnosti vyhověno není. Ústavní soud tedy neshledal podmínky pro postup podle § 83 zákona o Ústavním soudu, návrhu nevyhověl a náhradu nákladů řízení spojených se zastoupením stěžovateli nepřiznal.

26. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnost podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, a to mimo ústní jednání při splnění podmínek stanovených v § 44 zákona o Ústavním soudu, zamítl.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 8. listopadu 2016

Josef Fiala
předseda senátu